

Asia: VN/17669/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi sähköisen liikenteen, biokaasun ja uusiutuvan vedyn liikennekäytön infrastruktuurituesta vuosina 2022–2025

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen ja lausuu asiassa seuraavaa.

Hankkeen sijainti ja kiinteistöt

Viime vuonna päättyneeseen asetukseen verrattuna Energiavirasto pitää asetuseronnosta pääosin hyvänä ja tarpeellisina vaihtoehtoisten käyttövoimien infrastruktuurin investointivalmiuden parantamiseksi.

Asetuseronnoksessa esitetään vaatimus siitä, että kaikki tarjoukseen sisältyvien tuettavien tankkaus- tai latauspisteiden pitää sijaita samalla kiinteistöllä. Energiaviraston näkemys on, että tarjouksen mukaiset tankkaus- tai latauspisteiden sisällyttäminen samalle kiinteistölle selkeyttää tarjousten laatimista ja tarjousten käsittelyä, sillä sijainti on keskeinen tekijä arvioitaessa tarjouskilpailussa esitettyjä tarjouksia.

Energiaviraston viime syksynä julkaiseman ja viime vuonna päättyneen liikenteen infrastruktuurin tukiohjelman vaikuttavuusarvion mukaan merkittävä osa kilpailutuksessa hyväksytyistä hankkeista jää toteutumatta. Viraston näkemyksen mukaan sanktiot olisivat kuitenkin väärä tapa edistää hankkeiden toteutumista. Sen sijaan tukiohjelman ehtoja tulisikin muuttaa niin, että tukipäätökset kohdistuisivat investointivalmiisiin hankkeisiin, joiden sijainti olisi tiedossa.

Edellä esitetyn perusteella Energiavirasto ehdottaa, että tukimaksatuksen yhteydessä tuen hakijan tulisi ilmoittaa hankkeen sijainti, jota ei olisi mahdollista myöhemmässä vaiheessa muuttaa. Energiaviraston ehdotus on, että sijainti olisi määritelty kiinteistön tarkkuudella siten, että ilmoitetun kiinteistön välittömässä läheisyydessä olevat muut kiinteistöt olisivat samaa sijaintia.

Biokaasun alkuperätakuut

RED II direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot myöntämään alkuperätakuuta sähkön ohella myös uusiutuvista energialähteistä tuotetulle kaasulle. Se, että ensisijaisuutta ei voitaisi osoittaa alkuperätakuilla olisi vastoin direktiivin mukaisesta veloitetta kaasun loppukäyttäjiä palvelevaa johdonmukaisuutta.

Asetusluonnoksen 2 § pykälän mukaan biokaasulla tarkoitetaan ”biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013), jäljempänä kestävyyslaki, 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettua biokaasua”. 5 § pykälän mukaan tukea voidaan myöntää ryhmässä 3 ”kiinteän kaasun tankkauspisteeseen investointihankkeeseen, jos kaasun tankkauspiste on ensi sijassa tarkoitettu biokaasun tai muuta kuin biologista alkuperää olevan uusiutuvan kaasumaisen liikenteen polttoaineen syöttämiseen ajoneuvoihin paineistetussa muodossa;”

Asetusluonnoksen 2 § pykälässä ja 5 § pykälässä ei ole kuitenkaan viittausta alkuperätakuisiin. Viittaukseen puuttuessa Energiavirasto katsoo, että 5 § pykälän tarkoittamaa ensisijaisuutta ei voitaisi osoittaa alkuperätakuilla. Edellä mainitusta aiheutuu se, että tarjouskilpailussa tuen saamisen ehdot täyttävän jakeluaseman pitäisi jaella biologista alkuperää olevaa kaasua. Energiavirasto esittää, että asetuksessa selkeästi tarkennetaan, voidaanko ensisijaisuus osoittaa alkuperätakuilla vai ei.

Mikäli ensisijaisuutta ei voida osoittaa alkuperätakuilla, niin se edellyttäisi biokaasun jakelijoilta uusia jakeluinfrainvestointeja, sillä osa painelaitteista pitäisi kahdentaa sen varmistamiseksi, että eri fossiilista alkuperää oleva biokaasu ei sekoittuisi biologista alkuperää olevan biokaasun kanssa. Energiaviraston osalla tämä edellyttäisi uuden todentamisjärjestelmän luomista sen varmistamiseksi, että jaeltava kaasu voitaisiin osoittaa olevan biologista eikä fossiilista alkuperää. Tämä olisi niin toiminnanharjoittajille kuin Energiavirastolle erittäin työlästä ja voidaan arvioida, että se vaarantaa kokonaan biokaasun tankkausasemien tarjouskilpailun järjestämisen ja onnistumisen.

Määrärahan siirto vuosien välillä

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan osa tarjouskilpailun kohteena olevista ryhmistä on notifioitava Euroopan komissiolle, mikä voi aiheuttaa merkittäviä viiveitä notifioitavien ryhmien tarjouskilpailun järjestämisessä. Tästä johtuen näitä ryhmiä ei voitaisi todennäköisesti kilpailuttaa vuoden 2022

aikana. Energiaviraston tulkinnan mukaisesti asetusluonnoksen pykälä 10 § ei salli joustoa vuosien välillä. Siksi Energiavirasto esittääkin, että määrärahan kohdennuksessa noudatetaan asetuksessa esitettyjä kehyksiä, mutta tarkastellaan koko tukikautta (2022-2025). Siten vuoden 2022 määräraha voitaisiin kohdentaa kokonaan niihin ryhmiin, jotka voidaan varmasti kilpailuttaa vuonna 2022. Myöhemminä tukiohjelman vuosina määrärahaa voitaisiin kohdentaa vastaavasti niille ryhmille, joita ei voida kilpailuttaa vuonna 2022.

Lisäksi Energiavirastolle on epäselvää, mitä vaikutuksia notifiointista aiheutuvalla viiveellä on RRF-määrärahan käytölle, jolla tukiohjelmaa rahoitetaan vuosina 2022 ja 2023. Olennainen kysymys on, onko tukiohjelmalle kohdistettu RRF-määräraha edelleen käytettävissä, jos notifiointi siirtää toimeenpanoa joidenkin ryhmien osalta esimerkiksi vuodella eteenpäin.

Energiaviraston resurssit

Tukiohjelman vuotuinen määräraha on kolme kertaa suurempi kuin viime vuonna päättyneellä tukiohjelman kaudella. Tämän seurauksena myös toimeenpanon edellyttämien henkilöresurssien tarve on suurempi kuin edellisellä tukiohjelman kaudella. Energiavirasto arvioi, että kilpailutettavan määrärahan ja kilpailutettavien ryhmien määrän kasvun johdosta myös tarjousten määrä kasvaa tuntuvasti. Suurimman työmäärän kohdistuessa tarjousten vertailuarvon laskemiseen ja hankkeiden vertailuun, tulee tukiohjelman mukaisten tarjouskilpailujen toimeenpano vaatimaan runsaasti henkilöresursseja. Lisäksi tarjousten jättämisen sähköisen asiointijärjestelmän päivittäminen vaatii resursseja edellyttäviä muutostöitä.

Niin ikään hyväksyttävien hankkeiden ja niiden maksatusten suuren määrän vuoksi Energiavirasto katsoo, että tukien maksatuksia on syytä kehittää nykyisestä manuaalisesta käsittelystä sähköiseksi asiointiksi, mikä vähentää maksatusvaiheen henkilöresurssien tarvetta. Sähköisen maksatuksen kehitykseen tulisikin saada tarpeelliset resurssit, jotta maksatusvaiheesta tulisi mahdollisimman sujuva.

Hankkeen muutokset

Energiavirasto ehdottaa, että tukien maksatuksia haettaessa hankkeiden laajennusten ja muutosten kustannukset saa sisällyttää investointihankkeen toteutuneisiin hyväksyttäviin kustannuksiin. Tämä tarkoittaisi sitä, että silloin kun tuen saaja toteuttaa vähintään hankkeen, johon tukipäätös on myönnetty, tuen saaja olisi oikeutettu tukipäätöksen mukaiseen tukeen.

Energiavirasto tulkitsee asetusluonnosta siten, että mikäli hanke toteutetaan laajempina, esimerkiksi suurempitehoisena tai useampi pisteisenä kuin tarjouksen perusteella on hyväksytty

tukipäätöksessä, niin tukea voidaan maksaa ainoastaan tukipäätöksen mukaisesta hankkeesta toteutuneille hyväksyttävillä kustannuksilla eli hankkeen laajennuksesta johtuvat kustannukset eivät olisi hyväksyttäviä kustannuksia. Teknologian nopean kehityksen vuoksi hankerajauksen tulisi olla joustava ja siksi Energiavirasto esittää, että asetusluonnoksen 16 §:n 2 momentin loppuun lisätään seuraava lause: ”Toteutuneisiin hyväksyttäviin kustannuksiin katsotaan sisältyvän myös investointihankkeen mahdolliset laajennuksesta ja parannuksesta johtuvat kustannukset.”

Nurmi Simo
Energiavirasto

Ripatti Pekka
Energiavirasto - Energiavirasto